

Revizní zpráva, autor: revizní technik (14. část)

aneb „jak se co nejrychleji dostat do problémů“ při zpracování revizní zprávy

Ing. Miloslav Valena, soudní znalec v oboru elektrotechniky,
Unie elektrotechniků České republiky

V tomto čísle časopisu Elektro bude ukončena základní část tohoto seriálu týkající se zpracování revizní zprávy. V průběhu roku 2009 pak budou volně navazovat další pokračování týkající se zpracování revizních zpráv při revizi vysokého napětí a v prostorách s nebezpečím výbuchu. Vykonávání revizí v těchto zařízeních a prostorách má svá specifika – tyto revize vykonává jen malá část revizních techniků. Proto budou tyto zkušenosti zařazeny jako volná pokračování tohoto základního seriálu. Celý seriál bude zpracován do připravované příručky, která by měla obsahovat kromě samotného způsobu zpracování revizní zprávy i komentáře těchto textů z hlediska právních dopadů na revizního technika.

Tento rozsáhlý soubor vznikl z důvodů minimalizace rizik při zpracování revizní zprávy revizním technikem (dále jen RT), protože státní správa nedokáže dostatečně účinně vynucovat na našich zákaznících – provozovatelích elektrických zařízení (dále jen EZ) jen prosté plnění povinností daných zákony ČR v oboru bezpečnosti práce a nejen v něm. Jak jsem již psal mnohokrátě předtím, na konci tohoto řetězce pak zůstává RT se svými doložitelnými podpisy na revizní zprávě a „evidovaným“ evidenčním číslem, který má zlegalizovat všechna neplnění či obcházení předpisů a zákonů od projektu až po montáž. Nežádá se nucen vydávat jen onen „papír“ – požadavek zákazníka, který byl jedním ze spouštěcích mechanismů tohoto souboru.

Tato poslední část tohoto základního seriálu se bude týkat závěrů revizních zpráv a doporučení, kterými by měl RT upozornit provozovatele na povinnosti při provozování EZ, seznámit ho s nimi a současně ho také co nejobjektivněji upozornit na stav jeho EZ. Jeden ze základních způsobů, jak napsat závěr revizní zprávy, je uveden dále.

Závěr revizní zprávy – univerzální text v revizní zprávě

Pevný elektrický rozvod (instalace) pouze v rozsahu výše uvedeném (a v této revizní zprávě zaznamenaném) je schopen(a) bezpečného provozu podle ČSN 33 1500. Požadavek se netýká změn a úprav rozvodu (instalace) po datu této revize.

Komentář

Tady si dovoluji připomenout, že není od věci uvést i do závěru rozsah revize, tedy

„v rozsahu výše uvedeném“. Již jsem o tom psal v úvodu tohoto seriálu, v části o rozsahu vykonané revize. Těžko vám pak bude někdo prokazovat vykonanou revizi na zařízení, které v revizi není uvedeno. Možná to bude někdo ze čtenářů považovat za malichernost anebo za případ pro americkou právnickou detektivku, ale skoro dvacet pět let u okresního soudu ve funkci přísedícího občanskoprávního senátu a dvacet let praxe soudního znalce mě opravňuje k podobným závěrům.

(Jen pro příklad: V závěru loňského roku jsem byl přizván k soudu jako odborný svědek – znalec v kauze pojištění podvodu a přes dvě hodiny jsem soudci vysvětloval, proč jsem volil ten který text posudku a zda můj popis stavu EZ je dostatečný pro přijetí či odmítnutí přímého důkazu. A tytéž dotazy mně kladli i advokáti obou stran.)

Dále doporučuji k zamyšlení část textu týkajícího se změn a úprav instalace po datu revize. Vzhledem k tomu, že mezi samotným fyzickým provedením, jejím napsáním a jejím konečným předáním vždy uplyne určitá doba, někdy i neúměrně dlouhá (protože ne všichni provozovatelé ctí ekonomická pravidla: chceš práci, tak ji také zaplat), může se stát, že během doby po fyzické revizi mohou nastat v instalaci i nevratné změny (a většínou k horšímu), které v revizní zprávě logicky nejsou uvedeny, ale které mohou ohrožovat bezpečný provoz zařízení, ovšem bez vědomí revizního technika. A jak známo, „za všechno špatné může revizní technik“, protože je podepsán a evidován až na konci jako poslední.

(Jen pro příklad: Na přelomu osmdesátých a devadesátých let jsem musel několikrát vysvětlovat jako vedoucí RT vyšetřujícímu orgánu PO, proč můj RT nemá v revizní zprávě napsanou zásuvku – revize stará dva roky, když on ji – orgán – při vyšetřování nalezl. A jak to bylo v té době „dobrým zvykem“, byl jsem „oceněn“ i na tehdejší poměry velkou pokutou jednak za něco, co jsem nemohl ovlivnit, jednak i za práci mého podřízeného, což i v té době byl totální nesmysl. Nutné též podotknout, že absurdita pokuty byla tak velká, že i moji v té době nadřízení ji řešili v podobě mimořádné odměny odpovídající udělené pokutě. Režim se změnil, to je sice pravda, ale „organové“ zůstávají. Tyto zážit-

ky z té doby mě potom přinutily k uvedeným úpravám textů závěrů revizních zpráv.)

Rovněž další text, týkající se celkové revizní zprávy, vycházel ze stejných prožitků odpovědnosti RT za vykonanou revizi.

Závěr – celková revizní zpráva – text v revizní zprávě

Zařízení předávaná více subdodavateli generálnímu dodavateli

Pevný elektrický rozvod v rozsahu výše uvedeném, přiložené výchozí revizní zprávy a doklady podle zvláštních právních předpisů na části elektrické instalace v rozsahu dodávky všech subdodavatelů a generálního dodavatele výše uvedené neobsahují závady bránící bezpečnému provozu a konstatují, že tyto části jsou vždy schopné bezpečného provozu ve smyslu ČSN 33 1500. Na základě závěrů těchto jednotlivých revizních zpráv a zvláštních právních dokladů je tedy možné konstatovat nade vší pochybnost toto:

PEVNÝ ELEKTRICKÝ ROZVOD V ROZSAHU VÝŠE UVEDENÉM A V ROZSAHU PŘILOŽENÝCH VÝCHOZÍCH REVIZNÍCH ZPRÁV A DALŠÍCH DOKLADŮ VE SMYSLU ČL. 2.1 ČSN 33 1500 JE SCHOPNÝ BEZPEČNÉHO PROVOZU PODLE ČSN 33 1500.

Pozn.

Revizní technik provádějící výchozí revizi v rozsahu dodávky generálního dodavatele a sestavující CELKOVOU REVIZNÍ ZPRÁVU neodpovídá za výsledky výchozích revizních zpráv provedených jinými subjekty, které jsou součástí této celkové revizní zprávy, ani za znění dokladů podle zvláštních právních předpisů vydaných jinými subjekty jako přílohy této CELKOVÉ REVIZNÍ ZPRÁVY.

Komentář

Typický příklad vykonávání revizí na rozsáhlých zařízeních s řadou různých velkých subdodavatelů, kteří předávají dílo s příslušnou revizní zprávou a se zvláštními právními předpisy příslušnými k tomu kterému dílu. Vždy je někdo pověřen kompletací těchto revizních zpráv, každý z vás se již s tímto problémem setkal. Ještě v dobách mé práce v Poldi SONP Kladno, při výstavbě oceláren a válcoven na Dříně, jsme bývali pověřováni jako odbor revizí právě sestavováním celkových revizních zpráv. Od té doby se sice změnilo hodně, ale skládání revizních celkových zpráv přetrvává. Tady je velmi důležité, aby RT jasně deklaroval, že neodpovídá ani za výsledky jiných revizí než těch, které vypracoval on sám, ani za předložené další doklady od cizích subjektů typu protokolů o kusových zkouškách rozváděčů, o určení vnějších vlivů, funkčních zkoušek aj. Vzhledem k obecnému přehlížení zákonů a předpisů nejen z hlediska bezpečnosti technických zařízení doporučuji každému RT skládajícímu celkovou revizní zprávu ze zpráv dalších kolegů, aby se jejich výsledky nesnažil upravit k obrazu svému.

(Jen pro příklad: Před několika lety jsem skládal celkovou revizní zprávu pro generálního dodavatele celé plynové kotelny, včetně pomocných prostorů, osvětlení a regulační stanice. RT jednoho subdodavatele pravděpodobně z důvodů „urychlení“ práce zrevidoval kompletní osvětlení s kovovými zářivkovými tělesy, aniž se obtěžoval účastí na místě – tzv. „dálková nebo korespondenční revize“. Při své „vysoce kvalifikované“ práci jaksi opomněl „dálkově“ zkontrolovat nulování svítidel. A firma, která montáž prováděla „z ekonomických důvodů“ pracovníky bez jakékoliv elektrotechnické kvalifikace i české příslušnosti, se zase neobtěžovala s tím, že zelenožlutý vodič má být také připojen v příslušné svorce, a ne z důvodů nadbytečnosti uštířzen. A myslíte si, že reklama instalace svítidel – úraz – byla řešena s oním RT? Samozřejmě že ne. Po ruce ale byl RT skládající celkovou revizní zprávu – tedy já! No, dopadlo to dobře, možná právě proto, že byla tato revizní zpráva ošetřena právě způsobem výše uvedeným.)

Existuje mnoho způsobů, jak vyhodnotit závěr revizní zprávy. Dva výše uvedené texty jsou jen malým příkladem minimalizace rizik RT. Doporučuji každému kolegovi připravit si podobný text podle svých zkušeností a vykonávané činnosti. Jiný bude tam, kde se revidují pouze pracovní stroje, jiný u složitých technologických celků (viz též vykonávání funkčních zkoušek v předchozích dílech).

Další text, který se mně velmi osvědčil, je upozornění provozovateli na jeho povinnosti při provozu EZ. Právě v kombinaci s prokazatelným seznámením s textem revizní zprávy. Podpisem této zprávy, resp.

některého dále uvedeného upozornění, se potom nemůže provozovatel vytáčet, že nebyl RT upozorněn, resp. nemůže prohlašovat, že byl tzv. uveden v omyl, jak jsem to již komentoval v případech určování vnějších vlivů. Několik vzorů těchto poučení je uvedeno dále.

Upozornění (poučení) pro laika – text v revizní zprávě

Provozovatel (majitel, investor) byl prokazatelně poučen o správném a bezpečném užívání elektrické instalace v rozsahu této revize v objektu (byt, rodinný dům a objekty podobného charakteru), poučen o zakázaných činnostech na uvedeném EZ v těchto objektech, upozorněn na výstražné údaje na těchto EZ a spotřebičích v objektu a seznámen s bezpečnostními předpisy pro EZ určená k užívání osobami bez elektrotechnické kvalifikace (laiky) v rozsahu této revize. Rovněž tak byl prokazatelně upozorněn na to, že jakékoliv zásahy do elektrické instalace a připojování zařízení a spotřebičů k této instalaci musí provádět odborník s elektrotechnickou kvalifikací podle vyhl. 50/1978 Sb.

Dále je mu doporučováno, aby nechal prohlédnout tuto elektrickou instalaci v pravidelných intervalech RT z důvodů zajištění bezpečnosti tohoto rozvodu (instalace) během jeho užívání.

Komentář – laik

Týká se revizí v objektech užívaných laiky, tj. osobami bez jakékoliv elektrotechnické kvalifikace. Vzhledem k tomu, že někdo z našich spoluobčanů má pocit, že montáž a připojování elektrických instalací nebo zařízení nejsou nic složitějšího, že to zvládne každý „český melouchář“, je předání revizní zprávy takovému občanovi občas poněkud nebezpečná záležitost.

Toto poučení vzniklo trochu jako reakce na amatérské zásahy do elektrické instalace občanů, se kterými se my, RT EZ, setkáváme při své práci velmi často. Tato amatérská činnost provázela elektrotechniku vždy, zejména v dobách vlády jedné strany, kdy sehnat řemeslníka nebo odbornou firmu byl většinou neřešitelný problém. Takže se „melouchařilo“ – všichni museli dělat všechno, nic nebylo, všechno se muselo shánět přes známé obchodníky či kamarády. Takže ten, kdo dokázal v té době postavit dům, se stával i zdatným řemeslníkem řady oborů, bohužel elektrotechnický nevyjímaje. Tento „bohulibý“ zvyk se bohužel přenesl do současné doby, kdy všechno je, včetně řemeslníků, jen si vybrat. A kdokoli si může koupit cokoliv v nějakém hobbymarketu nebo v dalších prodejnách pro kutily. A některé prodejny dokonce vydávají své vlastní příručky typu „Elektrická instalace, nic jednoduššího neexistuje“ nebo

„Zapoj si sám“ (dříve tzv. systém *Dodo* neboli „dodělej doma“).

Mezi nákupy vykonávanými místy úplně laicky jsou velkou měrou zastoupena právě svítidla. A jediné kritérium výběru je, zda se líbí manželce, přítelkyni, dědovi či tetě. A pak nacházíme svítidla v krytí IP00 s odkrytou žárovkou na 230 V přímo nad vanou či bazénem, popř. i třeba v sauně. Že amatérská instalace takových svítidel v takto exponovaných prostorách může bezprostředně ohrozit život či majetek občana, je elektrikářovi většinou zcela jasné, jsou ale vážné pochyby, zda si to také uvědomují naši občané – zákazníci oněch hobbymarketů.

Je přitom také nutné upozornit uživatele bytů, že u řady svítidel, prodávaných např. v některých hobbymarketech, nelze na první pohled zjistit, o jakou třídu ochrany před úrazem se vlastně jedná – vesměs jde o systém *Dodo*.

(Jen pro příklad: Na kovové části svítidla je sice nezřetelná značka pro uzemnění, ale chybí buď úplně otvor pro šroub (třída ochrany 1), nebo barvy vodičů vůbec neodpovídají ČSN 33 0165 pro příslušnou ochranu. A jakýkoliv zásah do svítidla porušuje záruční podmínky, nejčastěji „renomovaného“ výrobce z nějaké asijské země.)

Proč právě svítidla, je celkem jasné! Většina instalací světelných obvodů končí vývoдем ukončeným lustrovou svorkou, nemá-li již zákazník jasnou představu o typu svítidla. I když většina z nás upozorňuje zákazníka na to, že připojení svítidla musí dělat odborník. Většina z nich – vzhledem k „melouchářské“ minulosti svojí či svých příbuzných, otců, dědů – na toto doporučení nebere zřetel. A pak se dějí věci, zejména když je v rozvodech použit proudový chránič.

Někdo z mých kolegů si může položit otázku, proč tak dlouhý komentář k tak známé věci? Protože všechno potíže s provozem instalace po vykonání revize se házejí na hlavu RT stylem „než jste tady byl, všechno fungovalo“. Že mezitím dceři namontoval svítidla dědeček, pro kterého byly dva dráty stejné nebo podobné barvy vrchol jeho znalostí o elektrice, to už nepovažují za vhodné vám sdělit. A některé televizní pořady zase naše občany upozorňují, jak si chránit svá práva spotřebitele a zákazníka (což je jinak zcela chválehodné) a jak si co nejlépe stěžovat na nekvalitní práci řemeslníků, mezi které RT nepochybně patří.

V druhé části tohoto poučení pak připomínám zákazníkovi, aby si nechal svou instalaci pravidelně kontrolovat RT. Vzhledem k tomu, že pravidelné revize instalace bytu jsou jen normou doporučovány, není od věci to zákazníkovi připomenout také, nakonec to je především v jeho zájmu. (A také uznávám, že je nutné si zákazníka předcházet, nakonec nás revize mj. živí.)

(dokončení příště)